

Research Article
Araştırma Makalesi<https://doi.org/10.21764/maeuefd.1456765>

İlkokul öğrencilerine yönelik yaratıcı drama tutum ölçeği geliştirme çalışması

A study on the development of a creative drama attitude scale for primary school students

Muhammet YILMAZ ^{1*} Özgen KORKMAZ ² Murat KURT ³ ¹ Amasya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Amasya, Türkiye² Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi, Balıkesir, Türkiye³ Amasya Üniversitesi, Amasya, Türkiye

Özet: Yaratıcı drama, öğrencilerin derslerde aktif olmalarını sağlayan bir yöntemdir. Bir grubu oluşturan bireylerin yaşam deneyimlerine dayanan yaratıcı drama, doğaçlama, rol yapma teknikleri vb. kullanılarak bir hedefin, düşüncenin veya olayın canlandırılması olarak tanımlanır. Bu çalışmada ilkökul öğrencilerinin yaratıcı dramaya yönelik tutumlarının belirlenmesi amacıyla ölçek geliştirilmiştir. Araştırma nicel araştırma yaklaşımı çerçevesinde yürütülmüş olup tarama modelinde desenlenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu Tokat ilinin Erbaa ilçesinde dördüncü sınıfta öğrenim gören 304 öğrenci oluşturmaktadır. Test tekrar test yöntemi ile yapılan kararlılık ölçümlerinde, ilk grupta yer alan 30 öğrenciye ölçek uygulanmıştır. Ölçeğin geçerlik ve güvenilirliğini belirlemek amacıyla; açıklayıcı faktör analizi, madde ayırt edicilik analizi, amaca hizmet etme düzeyi, iç tutarlılık katsayıları ve kararlılık analizleri yapılmıştır. Analizlerden elde edilen sonuçlar, geliştirilen ölçeğin ilkökul öğrencilerinin yaratıcı dramaya yönelik tutumlarını ölçebilecek geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğunu ortaya koymuştur. Ölçek, beşli Likert tipinde olup 21 maddeden oluşmakta ve dört faktör altında toplanabilmektedir. Faktör isimleri; sosyalleşme, eleştirel düşünme, motivasyon ve fayda olarak isimlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: İlkokul, ölçek geliştirme, yaratıcı drama, tutum

Abstract: Creative drama is a method that allows students to be active in lessons. Creative drama, based on the life experiences of the individuals who make up a group, is defined as the animation of a goal, thought or event by using improvisational, role-playing techniques etc. In this study, the scale was developed in order to determine the attitudes of primary school students towards creative drama. The research was conducted within the framework of quantitative research approach and was patterned in the screening model. The study group of the study consists of 304 students in the fourth grade in Erbaa district of Tokat province. In the stability measurements made by the test retest method, the scale was applied to 30 students in the first group. In order to determine the validity and reliability of the scale; exploratory factor analysis, item distinctiveness analysis, level of serving the purpose, internal consistency coefficients and stability analyses were performed. The results obtained from the analyses have revealed that the developed scale is a valid and reliable measurement tool that can measure the attitudes of primary school students towards creative drama. The scale is of the five-point Likert type and consists of 21 items and can be collected under four factors. The names of the factors were named as socialization, critical thinking, motivation and utility.

Keywords: Primary school, scale development, creative drama, attitude

1. Giriş

Günümüz eğitim anlayışında eğitim kurumlarında etkili öğrenmenin sağlanabilmesi adına, öğrenenin öğrenme sürecine aktif olarak katılması ve sorumluluk alabilmesi önemle üzerinde durulan konularının başında gelmektedir (Ünal, 2021). Bunun yanı sıra dersin tek düze işlenmesi yerine farklı öğretim strateji, yöntem ve tekniklerinin ayrı ayrı veya birlikte kullanılması etkili öğretim sağlanabilmesi açısından faydalı görülmektedir (Dunne & Wragg, 1997). Öğretimi sağlanacak konuların birbirinden farklı olması ve çok sayıda öğretim yöntem ve tekniği bulunması sebebiyle amaca uygun tek bir

Sorumlu Yazar/ Corresponding author:

Geliş/Received:

Revizyon/Revised:

Kabul/Accepted:

muhammetinpostasi@gmail.com

21/03/2024

02/12/2025

04/12/2025

© Author(s) 2026. This work is distributed under <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

yöntemden bahsetmek mümkün görünmemekte olup çeşitli hususlar göz önünde bulundurularak yöntem veya teknik seçimi yapılmalıdır (Ünal, 2021). Dersin amacı, konunun özelliği, öğrenci özelliği, maliyet, zaman, materyal, öğretmen özelliği, öğretme modeli, öğretim kademesi ve dersin çeşidi seçilecek yöntemi belirleyen özelliklerden bazılarıdır (Yeşilyurt, 2020). Öğretmen içinde bulunduğu imkanlar dahilinde kendi öğrenci grubuna göre uygun bulduğu öğretim yöntemine karar verir. İlkokul kademesi için düşünüldüğünde öğrenci yaşları sebebiyle dikkat sürelerinin kısa olması onlar için dersi eğlenceli hale getirecek yöntemlerin kullanılması ihtiyacını doğurur.

İlkokul düzeyindeki öğrenciler henüz somut işlemler döneminde yer almaktadırlar. Bu dönemdeki çocuklar parçaları birleştirip bütün oluşturabilirler veya bitki ve hayvanları belirli özelliklere göre sınıflandırabilirler ancak soyut olan kavramları anlama konusunda yeterli değildirler (Aydın, 2016). Bu sebeple soyut halde sunulan bilgi ve kavramların somut yaşantılarla desteklenmesi yani yaparak ve yaşayarak öğrenmesi oldukça önemlidir. Aksi takdirde öğrenci öğrenme yerine ezberleme yolunu tercih edebilir veya öğrendiğini düşündüğü konuları gerçek hayatta yeterince kullanamayabilir. Bu aşamada öğrencilerin kalıcı öğrenmesini sağlayacak farklı yöntemler kullanılabilir. Bu yöntemlerden biri yaratıcı drama yöntemidir. Yaratıcı dramanın eğitim süreçlerine oyunun dahil edilmesiyle yaparak ve yaşayarak öğrenmeyi mümkün kıldığı belirtilmektedir (Akoğuz & Akoğuz, 2019).

Üstündağ (2020) tarafından yapılan yaratıcı drama tanımında; öğrencinin öğrenmenin merkezinde yer aldığı, çocuk yaşlardan itibaren bireyin çevresindekileri taklit etmesi yoluyla yeniliklere uyumunu kolaylaştıran ve oyun temelli süreç vurgusu yapılmaktadır. San'ın (2018) yaratıcı drama tanımında; grup halinde yapılması, doğaçlama veya rol oynama tekniklerin kullanılması, eski yaşantılardan faydalanılması, duygu, gözlem ve yaşantıların gözden geçirilmesine yer vermektedir. Yaratıcı drama ile ilgili Adıgüzel'in (2022) tanımında; bir grupta yer alan kişilerin deneyimlerini kullanarak bir düşünce, amaç ya da olayın rol yapma, doğaçlama gibi teknikler yardımıyla canlandırılmasına değinilmiştir. Uygungül Yılmaz ve Kaf (2019) ise kişinin birden fazla duyu organına hitap eden ve temelinde deneyimlerin yer aldığı aktivite olarak tanımında yer vermektedir.

Yaratıcı drama ve drama birbirine çok fazla benzemekle birlikte genellikle birbirleriyle karıştırılan kavramlardır (Adıgüzel, 2022). Öğretim yöntemi olarak düşünüldüğünde uygulayıcı veya lider konumunda bulunan öğretmenlerin bu iki yöntemin benzerlikleri ve farklılıklarını bilmesi uygulamanın doğru yapılması ve istendik sonuçlar ortaya koyması açısından önemlidir. Tıgılı ve Genç Yiğit (2022) tarafından yapılan drama tanımı; grup halinde düşünce ya da konunun grubun yaşantılarından da yararlanılarak çalışılması, konunun doğaçlama ve rol oynama gibi teknikler kullanılarak canlandırılması ve özümsemesi şeklindedir. San (1996) ise insanların kendi duygu, deneyim ve yaşantılarından yola çıkarak bireysel veya grupla bir düşünce, durum, yaşantı, somut ya da soyut kavramları canlandırma veya rol oynama gibi teknikler yardımıyla kendini ifade ettiği anlamlandırma süreci olarak dramayı açıklamaktadır. Dramanın eğitsel alanda kullanılan çağdaş yöntemler arasında ifade edilmesinin yanı sıra sosyolojik, psikolojik ve yaşamın içinde yer alan çoğu alanda kullanıldığı vurgulanmaktadır (Aral vd., 2000). Ayrıca dramanın içinde eylem barındıran her türlü etkinliği içerdiği ifade edilmektedir (Adıgüzel, 2022).

Drama ve yaratıcı drama ile ilgili tanımlamalar incelendiğinde iki yöntem arasında çok fazla fark olmamakla birlikte oynanacak olan oyunun belirlenmesi aradaki temel fark olarak söylenebilir. Drama çalışmalarında hazır olan bir metni ve rolleri öğrencilerin metne ve rollere bağlı kalarak canlandırması beklenirken yaratıcı dramada konu seçildikten sonra öğrencilerin kendi yaşam deneyimlerinden yola çıkarak bu konu üzerine doğaçlama oynamaları beklenir. Adıgüzel (2022) tarafından ifade edilen yaratıcı dramanın temel bileşenleri açısından bakıldığında ise drama lideri, mekân ve katılımcılar

olarak ifade edilen bileşenler drama ve yaratıcı dramanın ortak bileşenleri olarak söylenebilir. Yaratıcı dramanın eğitim yöntemi olarak öğrencilere birçok kazanımı sağladığından bahsedilmektedir.

Yaratıcı drama çocuklar için eğlenceli ve yaşa uygun bir etkinlik olmasının yanı sıra hem kendi hem de çevresi ile ilgili bilgi, beceri ve tutum kazandırmaya yönelik fırsat sunmaktadır (Szecsi, 2012). Mccaslin'in (2005) de bahsettiği gibi yaratıcı drama öğrencilerin kendi aralarında aktif ve dinamik iletişim kurmalarını sağlayan ve öğrencinin merkezde olduğu, süreç odaklı öğrenme etkinliğidir. Ayrıca yaratıcı drama öğrencilerin zor ve soyut olan kavramları keşfetmesine olanak tanır (Braund, 1999; Osmond, 2007). Ong vd. (2020) tarafından yapılan çalışmada yaratıcı dramanın öğrencilerde birçok beceri gelişimine katkı sağladığından bahsedilmektedir. Bu beceriler; yaratıcılık, eleştirel düşünme, problem çözme, sosyal beceriler, takım çalışması ve cesaret olarak ifade edilmektedir. Bani Hashemi (2022) ise yaratıcı dramanın öğrencilerin benlik saygısını ve psikolojik sağlığını olumlu yönde etkilediği olduğu sonucuna ulaşmış olup yaratıcı dramayı öğrencilerin psikolojik semptomlarının azaltılması için kullanılabilecek bir yöntem olarak önermektedir. Ayrıca drama yöntemi sayesinde öğrencilerin okuldaki derslere karşı olumlu tutumlar geliştirdiği ifade edilmektedir (Erdem Zengin, 2014; Günaydın, 2008; McNaughton, 2004; Uygungül Yılmaz & Kaf, 2019; Yassa, 1999).

Eğitim ve öğrenme ortamlarında kullanılan güncel bir yöntem olarak düşünüldüğünde; öğrencilerin yaratıcı dramaya yönelik tutumlarını belirlemek de önemli bir konu haline gelmektedir. Tutuma ilişkin çoğu tanım, davranış, biliş veya duygular çerçevesinde tutumu değerlendirmektedir (Aydın Sümbül, 2023). Tavşancıl (2002) tutum kavramını kültürel olarak kazanılan, yaşantıyla öğrenilebilen, belirli bir süre devamlılığı olan, olumsuz veya olumlu davranışlara sebep olabilen, insanın çevresini anlamasına yardımcı olan tepki gösterme eğilimi şeklinde açıklarken, Perloff (1993) düşünce ve eylemi etkileyen kişi, yer ya da olayın öğrenilmiş olan genel bir değerlendirmesi şeklinde tanımlamaktadır. Cüceloğlu (2012) ise tutumu; kişi, nesne veya durumlara karşı organize inanç ve duygular bütünü olarak tanımlamaktadır. Bu bağlamda öğrencilerin herhangi bir yönetime karşı geliştirdiği tutum uygulanan yöntemin nasıl sonuçlanacağını da etkileyecektir. Öğrenci olumlu tutum geliştirdiği takdirde uygulanan yöntemin başarılı sonuçlar ortaya koyması muhtemel olacaktır. Yaratıcı drama yöntemi açısından değerlendirildiğinde, uygulayıcının uygulama yaptığı grubun yaratıcı dramaya karşı tutumunu bilmesi uygulama sürecini yönetmesi konusunda fikir verecektir. Bu çalışmada, ilköğretim öğrencilerinin yaratıcı drama etkinliklerine ilişkin bilişsel, duyuşsal ve davranışsal eğilimlerini ölçmek amacıyla geliştirilen ölçekten alınan toplam puan öğrencilerin yaratıcı dramaya yönelik tutumu olarak tanımlanmıştır.

Alanyazında yaratıcı dramaya yönelik ölçek çalışmaları bulunmaktadır. Bu çalışmalar incelendiğinde; ilköğretim okulu yöneticilerinin (Otrar & Çöme, 2013), sınıf öğretmenlerinin (Yıldırım, 2008), Türkçe öğretmenlerinin (Gülbahar & Saylan, 2019) ve lisans öğrencilerinin (Adıgüzel, 2006; Can & Cantürk Günhan, 2009) yaratıcı dramaya yönelik bazı özelliklerini ölçmeye yönelik olduğu görülmektedir. Ancak öğrenme faaliyetlerin asıl öznesi olan ilköğretim öğrencilerinin yaratıcı drama çalışmalarına yönelik tutumlarını ölçmeyi hedefleyen, gelişim düzeylerine uygun, geçerlilik ve güvenilirliği sağlanmış ölçme aracına rastlanmamıştır. Bu çalışma alanyazında göze çarpan bu boşluğu doldurması açısından araştırmacılar tarafından önemsenmektedir. Ayrıca geliştirilen bu ölçek, ilköğretim düzeyinde yaratıcı drama uygulamalarının daha etkili ve bilinçli bir şekilde yürütülmesine ve ilköğretim öğrencilerinin duyuşsal alandaki tepkilerinin anlaşılmasına katkı sağlayacaktır. Bu bağlamda araştırmanın amacı, ilköğretim öğrencilerinin yaratıcı dramaya yönelik tutumlarını ölçen geçerliliği ve güvenilirliği sağlanmış tutum ölçeği geliştirilmesi olarak belirlenmiştir.

2. Yöntem

Bu araştırma ile ilkokul öğrencilerinin yaratıcı drama etkinliklerine yönelik tutumlarını belirleyebilmek amacıyla bir ölçek geliştirme (Adıgüzel, 2006; Can & Cantürk Günhan, 2009; Gülbahar & Saylan, 2019; Yıldırım, 2008) çalışması hazırlanmıştır.

2.1. Çalışma Grubu

Araştırmanın örnekleme amaçlı örnekleme yöntemleri içerisinde yer alan benzeşik örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. Benzeşik örnekleme, araştırma problemiyle ilgili evren içerisindeki benzeşik alt grup veya durumundan oluşturulması şeklinde açıklanmaktadır (Büyüköztürk vd., 2023). Örnekleme alınacak öğrenciler için sınıf öğretmenleri ile görüşmeler yapılmış, sınıfında aktif olarak yaratıcı drama yöntemi kullanan öğretmenlerin sınıfları çalışma grubu içerisine alınmıştır. Ayrıca bu sınıflarda öğrenim gören öğrencilerden; dördüncü sınıfta öğrenim gören, okuma ve anlama güçlüğü yaşayan ve özel eğitim (Kaynaştırma) alan öğrencilerden toplanan veriler araştırma verilerine dahil edilmemiştir. Bu bağlamda araştırma için veri sağlayan öğrencilerin yaratıcı drama deneyimleri ve bu deneyimi ifade edecek özelliklerinin benzer şekilde olması sağlanmıştır. Nihai olarak araştırmanın çalışma grubu; 2022-2023 eğitim öğretim yılında Tokat ilinin Erbaa ilçesinde ilkokul dördüncü sınıfta öğrenim gören 154'ü kız, 150'si erkek olmak üzere toplam 304 öğrenciden oluşmuştur. Çalışma grubunda yer alan kişi sayısı belirlenirken ölçekte yer alan madde sayıları dikkate alınmış olup madde sayısının en az beş katına ulaşmak hedeflenmiştir (Tabachnick & Fidell, 1996). Uygulamaya hazır hale gelen ölçekte 28 madde bulunmaktadır, bu sebeple araştırmaya katılan öğrenci sayısı ölçek geliştirme sayısı için yeterli görülmüştür. Başka bir görüşle 304 katılımcı sayısı "iyi" olarak değerlendirilmiştir (Comrey & Lee, 1992).

2.2. Ölçek Geliştirme Süreci

İlkokul öğrencilerine yönelik yaratıcı drama tutum ölçeği olarak hazırlanan bu ölçekte beşli likert tipi dereceleme yöntemi kullanılmıştır. Ölçek geliştirme süreci alanyazında yer alan; madde havuzu oluşturma, uzman görüşü alma, pilot çalışma, uygulama ve veri analizi aşamaları takip edilerek yürütülmüştür (Karasar, 2012).

Madde Havuzu Oluşturma: Ölçek geliştirmeye başlamadan önce alanyazında yer alan ve yaratıcı drama konusunda yapılmış olan lisansüstü tez çalışması, makale ve kitaplar detaylı bir şekilde incelenmiştir (Adıgüzel, 2022; Akalın, 2021; Akdemir, 2022; Akoğuz & Akoğuz, 2019; Bal İncebacak, 2022; Baldwin, 2022; Başbuğ & Adıgüzel, 2019; Erdoğan & Erem (Ed.), (2019); Erdoğan vd., 2018; Oğuz Namdar vd., 2021; Özdemir, 2022; Taylor, 2022; Tıgılı & Genç Yiğit, 2022; Uslu, 2022; Uzgören, 2013; Zengin & Ulaş, 2021). Bu aşamada konu ile ilgili kavramsal çerçeve oluşturulmuştur. Alanyazın incelemesi sonrası; yaratıcı dramanın özellikleri, bileşenleri, eğitim ortamlarındaki katkıları, kişiye kazandırdıkları, uygulamada karşılaşılan olumlu ve olumsuz durumlar listeler halinde özetlenmiştir. Bu işlem ölçek maddelerinin yazımına kolaylık sağlanmıştır.

Yapılan araştırma ölçek geliştirme olması sebebiyle daha önce benzer konuda geliştirilmiş ölçekler incelenmiştir. Bu aşamada Adıgüzel (2006) tarafından sınıf öğretmeni ve okul öncesi öğretmen adaylarına uygulanan ölçekte yer alan 50 madde gözden geçirilmiştir. Karadağ vd., (2008) tarafından geliştirilen ve sınıf öğretmenliği öğrencilerinin çalışma grubunu oluşturduğu çalışmada, eğitsel drama uygulama yeterliliği ölçeği uygulanmış olup ölçek 30 maddeden oluşmaktadır. Yıldırım (2008) yüksek lisans tezinde sınıf öğretmenlerinin yaratıcı dramaya ilişkin yeterlilik ve uygulama düzeyleri belirlenmeye çalışılmıştır. Okvuran (2000), Demir ve Akpınar (2016) ile Korkmaz vd., (2019) tarafından yapılan çalışmalar da incelenen ölçek çalışmaları arasındadır. Türkiye Ölçme Araçları Dizini (TOAD) üzerinden yapılan araştırmalarda yaratıcı drama ve drama ile ilgili bazı ölçeklere erişilmiş olup madde yazımında ölçeklerde yer alan

ifadeler örnek alınmıştır (Çöme, 2011; Karadağ vd., 2008; Gülbahar & Saylan, 2019). Bu aşama madde yazımına katkı sağlamıştır ancak yeni bir madde eklenmesine etkisi olmamıştır.

Araştırmacılar birinin görev yaptığı ve yaratıcı dramının etkin olarak kullanıldığı bir sınıfta (Öğrenci sayısı: 23) öğrencilerle beyin fırtınası yapılarak yaratıcı drama tutumları belirlenmeye çalışılmıştır. Yaratıcı drama çalışmalarında neler hissettikleri, bu çalışmaları sevip sevmemeleri, gerekli olup olmadığı vb. yönündeki görüşleri sorulmuş ve öğrenci cevapları not edilmiştir. Ayrıca araştırmacı ile aynı okulda görev yapan beş sınıf öğretmenine de öğrencilerin yaratıcı drama yöntemi tutumuna ilişkin görüşleri sorularak onlar da madde havuzu oluşturma sürecine dahil edilmiştir.

Alanyazın taraması sonrası listelenen maddeler, ilkökul öğrencileri ve sınıf öğretmenleri ile yapılan çalışmalar sonrasında madde havuzu oluşturuldu. Madde havuzunun ilk taslağında otuz yedi madde bulunmaktaydı. Araştırmacılar madde havuzundaki maddeleri; maddelerin uzunluğu, ilkökul öğrencilerine ve araştırma amacına uygunluğu, aynı anlamlara gelme durumu gibi özellikleri dikkate alarak yaptığı tartışmalar sonrasında bazı maddeler çıkarıldı ve madde havuzu 25 madde olarak son halini aldı.

Uzman Görüşü: Kapsam geçerliliği açısından incelenmesi amacıyla yaratıcı drama alanında çalışmaları bulunan alanında uzman iki akademisyenden oluşturulan 25 maddelik ilk ölçek formu için görüşü istenmiştir. Uzmanlardan; ölçeğin araştırma amacına uygunluğu, anlaşılabilirliği ve madde yazımındaki özen açısından incelenmesi talep edilmiştir (Devellis, 2014). Uzman görüşü sayesinde ölçek maddelerinin ölçülmek istenen davranışı ne düzeyde yansıttığı belirlenmeye çalışılmıştır (Büyüköztürk vd., 2023). Uzman görüşü sonrası ölçeğe yeni maddeler eklenmiş ve ölçek 28 madde halini almıştır. 28 maddeden oluşan ölçekte yer alan maddelerin öğrenciler tarafından anlaşılabilirliğini belirlemek amacıyla dördüncü sınıfta öğrenim gören üç öğrenci ile test çalışması yapılmıştır. Öğrenciler belirlenirken akademik başarıya göre üst, orta ve alt grupta yer alan öğrencilerden seçilmesine dikkat edilmiştir. Öğrencilerden maddeleri okuması ve ne anladığını ifade etmesi istenmiştir. Bu işlem araştırmacılar birinin görev yaptığı ilkökulda yapılmıştır. Öğrencilerin kendilerini kolay ifade edebilmeleri adına uygulama öncesi öğrencilerle bir süre sohbet ederek rahatlamaları sağlanmıştır. Öğrencilere yapılan test çalışması sonrası; öğrencilerin tüm sorulara rahatlıkla cevap verdikleri belirlenmiş olup tüm maddelerin öğrenciler tarafından anlaşılır olduğuna karar verilmiştir.

Halen sınıf öğretmeni olarak görev yapan araştırmacılar birinin önerisi doğrultusunda beş sınıf öğretmenine ters madde ve kontrol maddesi konusunda görüş sorulmuş ve ters madde veya kontrol maddesi eklenmemiştir. Bu durumun nedeni olarak; ilkökul öğrencilerinin çalışmalarını önemsemesi sebebiyle tüm sorulara samimiyetle cevap vereceği, dikkati dağıldığında ters maddeleri fark edemeyebileceği görüşleri etkili olmuştur. Başka bir ifadeyle öğrencilerin yaş grubu özellikleri ve dikkat süresi göz önünde bulundurulmuştur.

Bir ölçme aracının başlık, açıklamalar, maddelerin düzeni, kenar boşlukları gibi yönden ele alınması ve bu sayede ölçülmek istenen özelliği ölçebilme derecesinin ortaya konmasına görünüş geçerliliği denir (Büyüköztürk, 2015). Geliştirilen ölçek alanda veya alan dışı çalışan herhangi bir araştırmacı tarafından incelendiğinde ilk bakışta yaratıcı dramaya yönelik tutumu ölçtüğü anlaşılmaktadır. Ölçeğin görünüş geçerliliğini sağlamak amacıyla ayrıca 4 öğretmene (2 sınıf öğretmeni, 1 İlköğretim Matematik Öğretmeni ve 1 Fen Bilimleri Öğretmeni) görüşü sorulmuştur. Görüş belirten öğretmenlerin tamamı ölçeğin yaratıcı drama tutumunu ölçmeye dönük olarak hazırlandığı yönünde görüş belirtmişlerdir. Bu yönüyle geliştirilen ölçeğin görünüş geçerliliğini sağladığı düşünülmektedir.

Ölçek maddelerinde yer alan ifadeler öğrencilerin vereceği tepkiler beşli dereceleme ölçeğine göre düzenlenmiştir. Öğrencilerin ölçek maddelerinde yer alan ifadelerin kendilerine uygunluk durumunu ifade etmeleri amacıyla “Hiç uygun

değil, Uygun değil, Kararsız kaldım, Uygun, Tamamen uygun” şeklinde ifadeler yer verilmiştir. Ölçekte yer alan ifadelerin tamamı için olumlu cümleler kurulmuş olup puanlamada olumsuz ifadelerden olumluya doğru 1’den 5’e kadar değer verilmiştir. Yani 1 “Hiç uygun değil” ifadesini temsil ederken 5 “Tamamen uygun” ifadesini temsil etmektedir.

Pilot Çalışma: Geliştirilen ölçek; uygulama süresi, maddelerin anlaşılabilirlik düzeyi ve öğrenciler için aynı anlamlar içermesi durumunu tespit etmek amacıyla pilot çalışma gerçekleştirilmiştir. Pilot çalışma araştırmacılarından birinin görev yaptığı okulda bulunan dördüncü sınıf iki şubede gerçekleştirilmiştir. Şubelerde öğrenim gören ve uygulamanın yapıldığı gün okulda bulunan 43 öğrenciye doğrudan uygulanmıştır. Öğrencilerin ölçeği cevaplama süresi ortalama 15 dakika olarak ölçülmüştür. Pilot uygulama sonucuna göre ölçek maddelerinde hata bulunmaması sebebiyle asıl uygulamaya geçilmiştir.

Uygulama: Ölçek formu hazırlandıktan sonra etik kurul izni ve araştırma izinleri alındı. Öğrenci velilerinden uygulama izni (Veli Onam Formu) alındı. 16 farklı sınıfta veriler toplandığı için öncelikle sınıf öğretmenleri ile yüz yüze görüşmeler yapılarak uygulama sürecinde iş birliği yapılması konusunda sınıf öğretmenlerinin desteği alındı. Uygulamada birliğin sağlanması ve uygulamaların eş zamanlı yapılabilmesi amacıyla sınıf öğretmenlerinin yer aldığı sosyal medya grubu oluşturulmuştur. Ölçeğin uygulamaya hazır hali öğretmenlere sosyal medya grubundan paylaşılmış ve öğretmenler çıktı olarak sınıflarında uygulamışlardır. Öğrenciler arasında ayrımcılığa neden olamaması adına sınıflarda yer alan tüm öğrenciler uygulamaya dahil edilmiştir. Öğrencilerden özel eğitim tanısı olan veya okuma-anlama konusunda yetersizliği olan öğrencilerden toplanan formlar analizlere dahil edilmemiştir. Bu öğrencilerin doldurduğu formlar sınıf öğretmenleri tarafından öğrencilere sezdirilmeden ayrı toplanmıştır (Formları toplarken bu öğrencilerin formlarını alta koymak gibi yöntemlerle).

Verilerin toplanması aşamasında gönüllü bir öğretmenin sınıfı tekrar teste tabi tutulacağı için formlara öğrencilerin ikinci uygulamada tekrar kullanacakları kodlar yazmaları istenmiştir. İlk veriler toplandıktan dört hafta sonra tekrar teste tabi tutulacak gruba ölçek yeniden uygulanmıştır. Bu aşama sonrasında ilk uygulamada kullanılan kodlar ile ikinci uygulamadaki kodlar karşılaştırılmış olup uyuşan kodların bulunduğu formlar tekrar test analizi için belirlenmiştir. Sınıf mevcudu 39 olmasına rağmen ilk uygulamanın veya tekrar uygulamanın yapıldığı gün okula gelmemiş olan, kendisi için belirlediği kodu unutan veya farklı kod kullanan formlar değerlendirmeye alınmamış olup tekrar test için kullanılacak ölçek formu sayısı 30’a düşmüştür.

Veri Analizi: Ölçek verileri toplanmasının ardından yapı geçerliliğini ve faktör analizi yapılabilme durumunu belirlenmesi için Kaiser Meyer Olkin (KMO) ve Bartlett’s test analizleri yapılmıştır. Russell’e (2002) göre analizler sonrası KMO değeri 0,87 olarak hesaplanmış olup buradan yola çıkarak veri setinin faktör analizi yapılmasına elverişli olduğu şeklinde yorumlanmıştır. Eroğlu’na (2008) göre Bartlett’s testi ($p = 0,00$) sonuçlarına istinaden sıfır hipotezinin anlamlılık düzeyinde reddedildiği sonucuna erişilmiştir. Ulaşılan değerlerden hareketle verilerin açımlayıcı faktör analizinin yapılmış ve ölçeğin faktörlere ayrılma durumu belirlenmiş olup Varimax dik döndürme tekniği yoluyla faktör yükleri tespit edilmiştir. Büyüköztürk’e (2015) göre faktör yükü 0,40’ın altında olan ve iki faktöre dağılan (Faktördeki yükler arasında 0,10 fark bulunmayan) maddeler ölçekten çıkarılmıştır. Davranış bilimleri açısından ölçeğin yeterli görülmesi için faktör yüklerinin 0,30’dan büyük genel varyansın da en az %40’ını açıklaması beklenmektedir (Büyüköztürk, 2015; Scherer ve diğ., 1988). Geliştirilen ölçek genel varyansın %45,08’ini açıklamaktadır.

Faktör analizi yapıldıktan sonra ölçekte 21 madde kalmış olup bağımsız örneklem t testi yapılarak madde ayırt edicilik güçleri, Pearson’s r testi ile madde toplam korelasyonları test edilmiş ve ölçeğin geçerliliği belirlenmiştir. Balcı’ya (2009)

göre ölçek maddelerinin puanı ile maddenin içinde yer aldığı faktör arasında korelasyon bulunması ölçek maddeleri ve faktörlerin genel amaca hizmet etme düzeyinin belirlenmesi açısından önem taşımaktadır. Büyüköztürk'e (2015) göre Bir ölçeğin geçerliliğinin belirlenmesi için ayırt edicilik özelliği önemli bir kanıt olarak kabul görmektedir. Bu bağlamda ölçek maddelerinin ham puanlarının büyükten küçüğe sıralamasından sonra alt ve üst %27'yi oluşturan gruplar arası farklılaşma hesaplanarak madde ayırt edicilik düzeyleri belirlenmiştir.

Ölçeğin güvenirliği iç tutarlılık katsayıları hesaplaması ve kararlılık testi yapılarak belirlenmeye çalışılmıştır. İç tutarlılık düzeyleri; Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı, iki eş yarı korelasyon değeri, Sperman-Brown ve Guttman Split-Half güvenirlik formülleri ile hesaplanmıştır. Ölçeğin kararlı ölçümler yapabilme durumunu belirlemek amacıyla kararlılık testi yapılmıştır. Hovardaoğlu'na (2000) göre kararlılık testi ölçeğin güvenirliğinin yüksek olup olmadığının kanıtı olarak ifade edilmektedir. Ölçek uygulandıktan dört hafta sonra 30 kişilik gruba tekrar uygulanmış olup elde edilen sonuçlar ölçeğin kararlı ölçümler yapabildiğini ortaya koymuştur.

3. Bulgular

3.1. Geçerliğe Ait Bulgular

3.1.1. Açıklayıcı Faktör Analizi

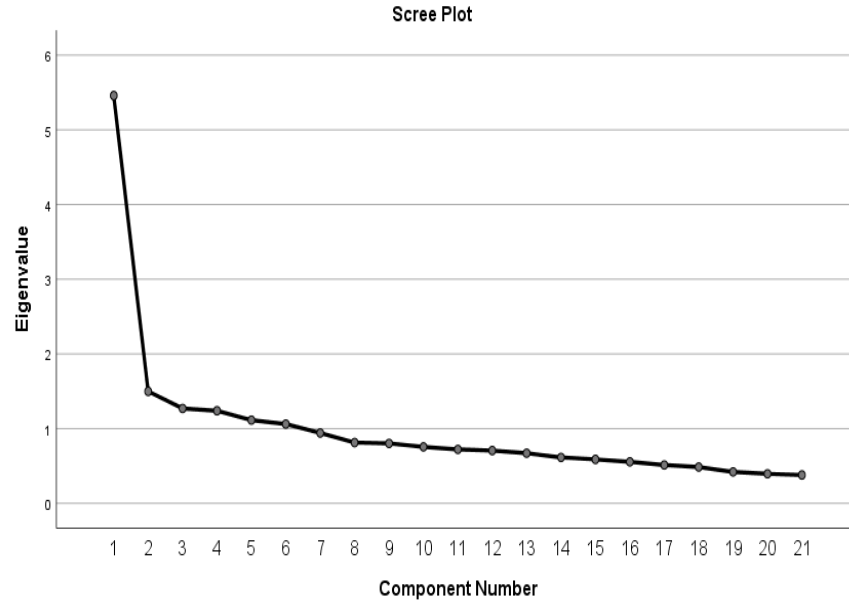
Verilerin analizinde ilk olarak açıklayıcı faktör analizi yapılmıştır. Yaratıcı Drama Tutum Ölçeği (İYDT)'nin yapı geçerliliğini belirlemek için KMO ve Bartlett testleri yapılmıştır. İlk verilere göre KMO=0,879 değeri elde edilmiş olup elde edilen değer 1'e yakın olması ve Bartlett testinde ise $\chi^2= 2150,375$; $sd=378$ ($p=0,000$) değerleri elde edilmiş olup $p<0,05$ olması sebebiyle 28 maddeden oluşan ölçeğin faktör analizinin yapılabileceğine karar verilmiştir. Ölçeğin tek boyutlu olup olmama durumunu tespit etmek amacıyla temel bileşenler analizi yapılmış devamında Varimax dik döndürme tekniği kullanılmıştır. Çok aşamalı olarak tekrarlanan analizler sonunda madde yükü 0,30 ve altı olan 2 ve yükü farklı faktörlere dağılan 5, toplamda ise 7 madde ölçekten çıkarılmış ve kalan maddeler üzerinde faktör analizi tekrarlanmıştır.

Ölçekten çıkarılan maddeler sonrası analizlerde 21 madde kalmıştır ve bu maddelerin dört faktör altında toplandığı görülmüştür. 21 maddelik ölçeğe ait değerler KMO=0,862; Bartlett testi $\chi^2= 1441,949$; $sd=210$ ($p=0,000$) olarak belirlenmiştir. Ölçeğin son halinde yer alan 21 maddenin Varimax dik döndürme tekniği sonrasında rotasyona tabi tutulmuş haliyle 0,438 ve 0,762 arasında değiştiği ortaya çıkmıştır. Ölçeği oluşturan madde ve faktörlerin toplam varyansın %45,07'sini temsil ettiği belirlenmiştir. Maddelerin faktörlere dağılımı sonrası dört faktör ortaya çıktığı görülmüş ve faktörler isimlendirilmiştir. Yaratıcı dramının özellikleri dikkate alınarak oluşturulan madde havuzu doğrultusunda ölçeğin son halindeki maddelerin faktörlere dağılımı uyushmaktadır. Bu kapsamda "Sosyalleşme" isminin verildiği ilk faktör altında 7 madde, "Eleştirel Düşünme" faktörü altına 5 madde, "Motivasyon" faktörü altında 5 madde ve "Fayda" olarak isimlendirilen son faktör altında 4 madde toplanmıştır.

Öz değerlere göre yamaç birikinti grafiği oluşturulmuş olup Şekil 1'de yer almaktadır. Şekil incelendiğinde ilk faktörden sonra yüksek ivmeli düşüş olduğu, devamında düşüşün devam ettiği ve dördüncü faktörden sonra düzleşmeye başladığı görülmektedir. Bu durum ortaya çıkan dört faktörün varyansa önemli katkısının olduğunu göstermektedir (Büyüköztürk, 2015; Eroğlu, 2008).

Şekil 1

Yamaç Birikinti Grafiği

Analizler sonrası ölçekte kalan 21 maddenin faktörler içerisindeki madde yükü, faktör öz değerleri ve faktörlerin açıkladığı varyans Tablo 1’de gösterilmektedir.

Tablo 1

Maddelerin Faktörlere Dağılımı ve Maddelere Ait İstatistiksel Veriler

	Maddeler	Madde Yükü	F1	F2	F3	F4
Sosyalleşme	M22 Yarattıcı drama sayesinde insanlara hoşgörölü yaklaşabiliyorum.	,638	,715			
	M21 Yarattıcı drama arkadaşlarıma olan saygımı arttırıyor.	,540	,667			
	M9 Yarattıcı drama sayesinde, arkadaşlarımla güzel vakit geçiriyorum.	,489	,626			
	M12 Yarattıcı drama sayesinde, arkadaş grubuma uyum sağlayabiliyorum.	,517	,569			
	M11 Yarattıcı drama sayesinde, arkadaşlarımızla düşüncelerimizi tartışabiliyoruz.	,491	,546			
	M18 Yarattıcı drama sayesinde düşüncelerimi rahat söyleyebiliyorum.	,532	,503			
	M26 Yarattıcı drama çalışmalarıyla kendimi daha iyi tanıdığımı düşünüyorum.	,580	,478			
Eleştirel Düşünme	M27 Yarattıcı drama çalışmalarıyla başkalarının olaylara bakış açılarını daha net görüyorum.	,508		,762		
	M25 Yarattıcı drama sayesinde sorunlara daha kolay çözüm üretebiliyorum.	,518		,696		
	M28 Yarattıcı drama çalışmalarıyla çevremdeki insanların ve arkadaşlarımla duygularını daha iyi anlıyorum.	,566		,567		
	M24 Yarattıcı drama sayesinde araştırma yapma isteğim arttırıyor.	,596		,567		
	M19 Yarattıcı drama sayesinde, öğrendiğim bilgileri başka konularda kullanabiliyorum.	,526		,508		
Motivasyon	M2 Yarattıcı drama, dersleri öğrenmemi kolaylaştırıyor.	,470			,699	
	M8 Yarattıcı drama, okulu sevmemi sağlıyor.	,572			,669	
	M5 Yarattıcı drama, dersleri daha fazla sevmemi sağlıyor.	,555			,668	

	M1	Yaratıcı drama, öğrenme isteğini artırıyor.	,540	,483		
	M4	Yaratıcı drama sayesinde eğlenerek öğreniyorum.	,462	,472		
Fayda	M16	Yaratıcı drama sayesinde liderlik yapabiliyorum.	,474	,614		
	M13	Yaratıcı drama çalışmaları sırasında zorlanmıyorum.	,538	,613		
	M7	Her dersin yaratıcı dramayla işlenmesini isterim.	,509	,581		
	M3	Yaratıcı drama sayesinde, öğrendiğim bilgileri kolay hatırlıyorum.	,546	,438		
		Özdeğer	5,45	1,49	1,27	1,23
		Açıkladığı Varyans	14,28	11,68	10,63	8,49

Tablo 1’de yar alan bilgiler incelendiğinde “Sosyalleşme” faktörünün 7 maddeyi içerdiği görülmektedir. “Sosyalleşme” faktöründeki maddelerin faktör yükleri ,715 - ,478 arasında değişim göstermektedir. “Sosyalleşme” faktörünün ölçekteki öz değeri 5,45; açıkladığı varyans %14,28 olarak hesaplanmıştır. “Eleştirel Düşünme” faktörü içinde 5 madde yer almaktadır. “Eleştirel Düşünme” faktöründeki maddelerin faktör yükleri ,762 - ,508 arasında değişim göstermektedir. “Eleştirel Düşünme” faktörünün ölçekteki öz değeri 1,49; açıkladığı varyans %11,68 olarak hesaplanmıştır. “Motivasyon” faktöründe 5 madde yer almaktadır. Bu faktörde yer alan maddelerin faktör yükleri ,699 - ,472 arasında değişim göstermektedir. “Motivasyon” faktörünün ölçeğin içerisindeki öz değeri 1,27; genel varyansa katkısı %10,63 olarak hesaplanmıştır. “Fayda” faktöründe 4 madde bulunmaktadır. “Fayda” faktöründeki maddelerin faktör yükleri ,614 - ,438 arasında değişim göstermektedir. “Fayda” faktörünün ölçekteki öz değeri 1,23; açıkladığı varyans %8,49 olarak hesaplanmıştır. “Fayda” faktörüne dağılan maddeler birbirinden farklı anlamlar içerdiği için analizlerde bu faktördeki maddeler ayrı ayrı değerlendirilmelidir. Hiçbir faktörde ters madde bulunmamaktadır. Bu sebeple kodlamalarda ters kodlama yapılmamalıdır.

3.1.2. Madde Ayırt Ediciliği

Ölçeği oluşturan maddelerin ayırt ediciliğini belirlemek amacıyla hesaplamalar yapılmıştır. Bu kapsamda ilk olarak maddelerin toplam puanları büyükten küçüğe doğru sıralama yapılmıştır. Devamında %27’lik üst ve alt gruplar tespit edilmiştir (Gruplar 82’şer kişiden oluşmaktadır.). Her iki gruptaki toplam puanlar dikkate alınarak bağımsız örneklem t-testi puanları hesaplanmıştır. Ayırt edicilik güçlerine ait istatistiksel veriler Tablo 2’de gösterilmektedir.

Tablo 2

Madde Ayırt Edicilik Gücüne Ait İstatistikler

F1 Sosyalleşme		F2 Eleştirel Düşünme		F3 Motivasyon		F4 Fayda	
m	t	m	t	m	t	m	t
M22	11,759	M27	9,316	M2	7,541	M16	10,469
M21	9,140	M25	8,966	M8	10,077	M13	5,899
M9	7,843	M28	8,620	M5	7,931	M7	5,645
M12	8,933	M24	10,720	M1	8,642	M3	9,587
M11	9,511	M19	9,017	M4	4,865		
M18	9,597						
M26	11,171						
F1	19,816	F2	15,851	F3	13,364	F4	14,690
						Ö	30,941

*df: 262; p<0,001

Tablo 2’de ölçeği oluşturan 21 maddenin, faktörlerin ve ölçek geneline ait bağımsız örneklem t testi sonuçları yer almaktadır. Ölçek maddeleri açısından t testi sonuçları 4,865 ile 11,759 arasında değişiklik göstermektedir. Faktörler açısından bu t testi sonuçları 13,365 ile 19,816 arasında bulunmuştur. Ölçeğin genelinde t değeri 30,941 olarak hesaplanmıştır. Ortaya konan bu sonuçlar her bir farkın anlamlı olduğunu göstermektedir ($p<0,001$). Bu sonuçlar ölçek genelinin ve ölçek maddelerin ayırt ediciliğinin yüksek düzeyde olduğunu göstermektedir.

3.1.3. Amaca Hizmet Etme Düzeyi

Ölçeği oluşturan maddelerin amaca hizmet etme düzeyi Pearson’s r testi ile hesaplanmıştır. Bu kapsamda faktörlerdeki maddelerin her birinden hesaplanan puanlarla faktörlerden elde edilen puanların korelasyonu hesaplanarak maddelerin genel amaca hizmet edebilirliği sınanmıştır. Maddelerin amaca hizmet etme düzeyine ait istatistikler Tablo 3’te gösterilmektedir.

Tablo 3

Maddelerin Amaca Hizmet Etme Düzeyine Ait İstatistikler

F1 Sosyalleşme		F2 Eleştirel Düşünme		F3 Motivasyon		F4 Fayda	
m	Pearson Correlation	m	Pearson Correlation	m	Pearson Correlation	m	Pearson Correlation
M22	,707**	M27	,728**	M2	,681**	M16	,729**
M21	,651**	M25	,691**	M8	,742**	M13	,590**
M9	,629**	M28	,675**	M5	,717**	M7	,656**
M12	,615**	M24	,686**	M1	,650**	M3	,528**
M11	,639**	M19	,645**	M4	,511**		
M18	,614**						
M26	,616**						

** $p<0,001$

Tablo 3’te gösterilen 21 madde için yapılan Pearson’s r testi sonuçlarına göre; birinci faktörde dağılan maddelerin faktör ile olan ilişkisinin ,614 - ,707 arasında değiştiği, ikinci faktöre dağılan maddelerin faktör ile ilişkisinin ,645 - ,728 arasında değiştiği, üçüncü faktöre dağılan maddelerin faktör ile ilişkisinin ,511 - ,742 arasında değiştiği, dördüncü faktöre dağılan maddelerin faktör ile ilişkisinin ise ,528 - ,729 değiştiği görülmektedir. Ölçekte yer alan her bir maddenin ait olduğu faktör ile olan ilişkisi istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p<0,001$). Ortaya çıkan bu sonuç, ölçek maddelerinin yüksek düzeyde amaca hizmet ettiği şeklinde yorumlanmıştır.

3.2. Güvenirliliğe Ait Bulgular

3.2.1. İç Tutarlılık Analizi

Ölçek geneli ve faktörlerin güvenilirliğine yönelik bulgular; Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı kullanılarak hesaplanmıştır. Ulaşılan sonuçlar Tablo 4’te gösterilmektedir.

Tablo 4

İç Tutarlılık Analizi Sonuçları

Faktör	Madde Sayısı	İki Eş Yarı Korelasyon	Sperman Brown	Guttman Split- Half	Cronbach’s Alpha
Sosyalleşme	7	,583	,737	,729	,755

Eleştirel Düşünme	5	,594	,745	,720	,717
Motivasyon	5	,432	,603	,532	,684
Fayda	4	,382	,553	,547	,493
Toplam	21	,596	,747	,744	,849

Tablo 4'te gösterilen 21 maddelik oluşan ölçeğin son halinin iki eş yarı korelasyonu ,596; Sperman Brown güvenirlik katsayısı ,747; Guttman Split-Half değeri ,744; Cronbach Alfa güvenirlik katsayısı ise ,849 olarak tespit edilmiştir. Faktörler açısından iki eş yarı korelasyonlarının ,382 - ,594 aralığında; Sperman Brown değerlerinin ,553 - ,745 aralığında; Guttman Split-Half değerlerinin ,532 - ,729 aralığında; Cronbach Alfa değerlerinin ise ,493 - ,755 aralığında farklı değerler aldığı görülmektedir. Ulaşılan bu sonuçlar, ölçek genelinin ve ölçekte yer alan faktörlerin tutarlı ölçümler yapabildiği şeklinde yorumlanabilir.

3.2.2. Kararlılık Düzeyi

Yaratıcı dramaya yönelik ilkökul öğrencilerinin tutumlarını belirlemek üzere geliştirilen ölçeğin 21 maddeden oluşan son halinin kararlılık düzeyinin test-tekrar test yöntemi ile tespit edilmiştir. Ölçek, ilk uygulamaya katılmış olan 30 öğrenciye dört hafta sonra tekrarlanmıştır. Yapılan iki uygulamadan elde edilen puanların ilişkisine hem faktör hem de ölçek geneli olarak bakılmıştır. Bu sayede ölçeği oluşturan faktörlerin ve ölçek genelinin yaptığı ölçümlerin kararlılığı sınanmış olup bulgular Tablo 5'te gösterilmektedir.

Tablo 5

Test-Tekrar Test Sonucu Ölçeğin Kararlılık Düzeyine İlişkin Bulgular

	r	p
Sosyalleşme	,436*	,016
Eleştirel Düşünme	,398*	,029
Motivasyon	,517**	,003
Fayda	,512**	,004
Toplam	,598**	,000

N: 30; *p<0,05; **p<0,01

Tablo 5'teki verilere bakıldığında test-tekrar test yöntemi sonucu ölçeği oluşturan faktörlerin korelasyon katsayılarının 0,398 – 0,517 aralığında yer aldığı, faktörler arası ilişkinin pozitif ve istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir. Ölçeğin toplam puanına ilişkin korelasyon değeri ise 0,598 olarak hesaplanmış olup pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Ulaşılan bu değerler, ölçeğin kararlı ölçümler yapabildiği şeklinde yorumlanabilir.

4. Tartışma ve Sonuç

Bu araştırmada ilkökul öğrencilerinin yaratıcı dramaya yönelik tutumlarını ortaya koymak amacıyla ölçek geliştirilmiştir. Geliştirilen ölçek, İlkokul Düzeyinde Yaratıcı Dramaya Yönelik Tutum Ölçeği olarak isimlendirilmiş olup ölçek ismi İYDT olarak kısaltılmıştır. İYDT beşli Likert tipi bir ölçek olup içerisinde dört faktör altında toplanabilen 21 madde yer almaktadır. Faktörleri oluşturan maddeler; Hiç uygun değil (1), Uygun değil (2), Kararsız kaldım (3), Uygun (4) ve Tamamen uygun (5) şeklinde derecelendirilmiştir.

Uygulama öncesi yüzey ve kapsam geçerliliği çalışmaları yapılan ölçeğin geçerliliği açıklayıcı faktör analizi yapılarak ve madde ayırt edicilik özellikleri belirlenerek incelenmiştir. Faktörlerde yer alan maddelerin faktör içerisindeki yükleri,

faktör özdeğerleri ve faktörlerin açıkladığı varyans değerleri incelendiğinde geliştirilen ölçeğin yapı geçerliliğini taşıdığı söylenebilir. Ölçeği oluşturan faktörlerin ölçülmeye çalışılan özellikleri ölçme düzeyini belirlemek amacıyla madde toplam korelasyonları hesaplanmış olup ulaşılan değerler faktörlerin ölçülmek istenen özelliği ölçebilme amacına anlamlı düzeyde kanıt oluşturduğu tespit edilmiştir. Madde ayırt edicilik gücünü belirlemek üzere ölçeği oluşturan üst ve alt %27'yi oluşturan (82'şer kişi) gruplar arası farka ait t değerleri incelenmiş olup ölçeği oluşturan her bir maddenin ve ölçek genelinin ayırt edici olduğu belirlenmiştir. İç tutarlılığı belirlemek amacıyla; iki eş yarı korelasyonları, Sperman-Brown formülü, Guttman Split-Half ve Cronbach Alfa güvenirlik formülü hesaplanmış olup elde edilen değerler sonucunda ölçeğin yaptığı ölçümlerin güvenilir olduğu yönünde sonuçlara ulaşılmıştır. Ölçeğin kararlı ölçümler yapabilme durumunu belirlemek amacıyla test-tekrar test yöntemi ile ölçeğin uygulandığı bir gruba dört hafta sonra tekrar uygulanmış ve ulaşılan sonuçlar ölçeği oluşturan faktörlerin zamana göre değişmezlik yönüyle kararlı ölçümler yapabildiğini ortaya koymuştur.

Ölçeğin yapı geçerliliğine ait analizler sonucunda dört faktörlü bir yapı ortaya çıkmıştır. Yaratıcı dramının özellikleri dikkate alınarak oluşturulan madde havuzu doğrultusunda ölçeğin son halindeki maddelerin faktörlere dağılımı uyushmaktadır. Bu kapsamda “Sosyalleşme” isminin verildiği ilk faktör altında 7 madde, “Eleştirel Düşünme” faktörü ve “Motivasyon” faktörleri altında 5 madde ve “Fayda” olarak isimlendirilen son faktör altında ise 4 madde toplanmıştır. Bundan sonraki kısımda faktörler paragraflar halinde kısaca açıklanmıştır.

Sosyalleşme için yapılan genel tanımlama insanların içinde bulunduğu topluma uyum sürecidir (Doğan, 2012; Kağıtçıbaşı & Cemalcılar, 2017). Bebeklik dönemini tamamlayan insan, hayattaki çeşitli rolleri (Öğrenci, öğretmen, anne, baba vs.) üzerine almak için sosyalleşir ve bu sosyalleşme süreci tüm hayatı boyunca sürer (Lichy, 1999; Van Maanen & Schein, 1979; Taormina, 1994). Sosyalleşme faktöründe toplanan maddeler incelendiğinde; öğrencinin arkadaşları ile olan ilişkileri ve kendini diğer insanların bulunduğu ortamlardaki ifade etme becerilerini ölçmeye dönük ifadelerden oluştuğu görülmektedir. Alanyazında yaratıcı dramının öğrencilerin sosyalleşmesini sağladığına dair araştırmalar bulunmaktadır (Güler & Kandemir, 2015; Katrancı, 2013; Mccaslin 2005; Ong vd., 2020).

Eleştirel düşünme, bir durum veya sorun üzerine akli yürüterek; bilgi toplama, argüman ve varsayımları belirleme, tartışma, kişisel çıkarım ve senteler yapma olarak tanımlanmaktadır (Vural & Kutlu, 2004). Eleştiril düşünme becerisine sahip olan kişilerde yer alan bilişsel beceriler ise yorum yapma, analiz, değerlendirme, açıklama, çıkarım ve öz düzenleme olarak ifade edilmektedir (Facione, 2011). Yaratıcı dramının eleştirel düşünme becerilerinin gelişimine katkı sağladığına vurgu yapılmaktadır (Ong vd., 2020). Eleştirel düşünme faktörü altında toplanan maddeler incelendiğinde ise bu becerileri ölçmeye yönelik olduğu görülmektedir.

Motivasyon, bir amaca yönelik organizma hareketini başlatan güç olarak ifade edilmektedir (Kılıç, 2014). Ayrıca bireyin hareketini başlatmakla birlikte, davranışının yönünü tayin eden ve sürekliliğini sağlayan; duygu, düşünce, inanç, endişe ve beklentiler olduğu belirtilmektedir (Demir, 2016). Yaratıcı drama doğası gereği kişiye zevk vermesi (Woodson, 1999), doğaçlama olması ve oyun aktiviteleri içermesi sebebiyle çocuklar için ilgi çekici olması (Philbin & Myers, 1991) ve öğrenciler için motive edici olması özellikleri (Duatepe Paksu & Ubuz, 2007) gibi özellikleri bünyesinde barındırmaktadır. Motivasyon faktöründe yer alan maddeler incelendiğinde bu özellikleri ölçen maddelerin bir arada toplandığı söylenebilir.

Yaratıcı dramının derslere karşı öğrencilerde olumlu tutum geliştirme (Erdem Zengin, 2014; Szecsi, 2012; Uygungül Yılmaz & Kaf, 2019), yaşantı temelli olmasının yanı sıra öğrencilerin çok sayıda duyusuna hitap etmesi (Ariel, 2007; Özgür

İşyar, 2017; Uygungül Yılmaz & Kaf, 2019) ve akademik başarının artırılmasına katkıları (Brouillette, 2012; Dobson & Stephenson, 2020; Freeman vd., 2003; Hendrix vd., 2012; Ulubey & Toraman, 2015) gibi faydalarından söz edilmektedir. Ölçekte yer alan ve bu özellikleri ile ilişkili olduğu düşünülen maddeler fayda faktörü altında toplanmıştır.

Özetle İYDT'nin ilkokul öğrencilerinin yaratıcı dramaya yönelik tutumlarının belirlenmesi için geliştirilmiş olan ve uygulanabilecek güvenilir ve geçerli bir ölçek olduğu ifade edilebilir. Alanyazında ilkokul öğrencilerinin yaratıcı dramaya dönük tutumlarını ölçmeye yönelik geliştirilmiş geçerli ve güvenilir bir ölçeğe ulaşamadığı için geliştirilen bu ölçme aracının alanyazına katkı sağlayacağına inanılmaktadır. Ölçek geliştirme çalışması ilkokul dördüncü sınıf öğrencileri ile veri toplanarak yapılmıştır. Farklı kademelerdeki öğrencilere uygulanmak istendiğinde geçerlik ve güvenilirlik analizlerinin tekrar yapılması önerilir. Ölçeğin 21 maddelik son hali, çıkarılan maddeler elendikten sonra maddeler yeniden numaralandırılmış olup ekte yer almaktadır.

Çıkar Çatışması Bildirimi

Bu makalenin hazırlanma sürecinde yazarların bildireceği herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Üretken Yapay Zekâ Kullanımına Dair Beyan

Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde üretken yapay zekâ (ChatGPT, Claude, GEmini vb.) araçları kullanılmamıştır. Tüm metin, analiz ve içerik, yazarlar tarafından insan katkısıyla üretilmiştir.

Etik Beyan

Bu araştırma, insan katılımcılardan anket yoluyla veri toplamayı içermektedir. Çalışma, Amasya Üniversitesi Sosyal Bilimler Etik Kurulu tarafından onaylanmıştır (Etik Kurul Onay Numarası: E-30640013-108.01-105775 / Tarih: 09.12.2022). Tüm katılımcılardan yüz yüze onam alınmıştır.

Yazar Katkıları

Tüm yazarlar, çalışmanın kuramsal çerçevesinin oluşturulması ve araştırmanın tasarlanmasına katkı sağlamıştır. Veri toplama sürecinin planlanması, veri toplama ve analiz süreçleri Muhammet YILMAZ ve Özgen KORKMAZ tarafından yürütülmüştür. Tartışmaya Prof. Dr. Özgen KORKMAZ ve Prof. Dr. Murat KURT katkı sağlamıştır. Makalenin ilk taslağı Muhammet YILMAZ tarafından yazılmış, tüm versiyonlar tüm yazarlar tarafından gözden geçirilmiştir. Tüm yazarlar, makalenin son hâlini okuyup onaylamıştır.

Kaynaklar

- Adıgüzel, H. Ö. (2006). Yaratıcı drama (Okulöncesinde drama ve ilköğretimde drama) derslerine ilişkin tutum ölçeği geliştirilmesi. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 1(2), 7-16.
- Adıgüzel, Ö. (2022). *Eğitimde yaratıcı drama* (YKY'de 8. baskı). Yapı Kredi Yayınları.
- Akalın, N. (2021). *Yaratıcı drama eğitim programının çocukların sosyal davranış ve sosyal problem çözme becerilerine etkisi* [Yayınlanmamış doktora tezi]. Hacettepe Üniversitesi.

- Akdemir, A. (2022). *Yabancı dil öğretiminde yaratıcı drama yöntemi kullanımının 4. sınıf öğrencilerinin yansıtıcı düşünme becerilerine ve öğrencilerin yabancı dil öğrenme tutumlarına etkisi* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Necmettin Erbakan Üniversitesi.
- Akdemir, H., & Karakuş, M. (2016). Yaratıcı drama yönteminin akademik başarı üzerine etkisi: bir meta-analiz çalışması. *International Journal of Active Learning (IJAL)*, 1(2), 55-67.
- Akoğuz, A., & Akoğuz, M. (2019). *Yaratıcı drama etkinlikleri* (Gözden geçirilmiş beşinci baskı). Final Kültür Sanat Yayınları.
- Aral, N., Baran, G., Bulut, Ş., & Çimen, S. (2000). *Eğitimde drama*. Ya-Pa.
- Ariel, B. (2007). *The integration of creative drama into science teaching* [Unpublished doctoral dissertation]. Kansas State University.
- Aydın, A. (2016). *Eğitim psikolojisi* (Gözden geçirilmiş 14. Baskı). Pegem Akademi.
- Aydın Sünbül, Z. (2023). *Değer ilgi ve tutumların ölçülmesi*. Yavuzer, Y. & Karataş, Z. (Ed.), Psikolojik testler ilkeler, uygulama ve tanıtım (5. Baskı) içinde (ss. 317-350). Pegem Akademi.
- Bal İncebacak, B. (2022). Pandemi döneminde çevrimiçi yaratıcı drama. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24(2), 218-230. Doi: <https://doi.org/10.17556/erziefd.992687>
- Balcı, A. (2009). *Sosyal bilimlerde araştırma: Yöntem, teknik ve ilkeler*. Pegem Akademi.
- Baldwin, P. (2022). *İlkokulda drama el kitabı* (Çev. Burcu, A., Nihan, A. Ç., & Pınar, Ö. Ş.). Pegem Akademi.
- Bani Hashemi, S. A. (2022). The effectiveness of creative drama on mental health and self-esteem in aggressive gifted students. *Archives of Hygiene Sciences*, 11(1), 45-52. Doi: <https://sid.ir/paper/994526/en>
- Başbuğ, S., & Adıgüzel, Ö. (2019). Müzede yaratıcı drama etkinliklerinin öğrencilerin sosyal ilgiler dersindeki başarılarına etkisi. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 14(1), 1-32. Doi: 10.21612/yader.2019.001
- Braund, M. (1999). Electric drama to improve understanding in science. *School Science Review*, 81(294), 35-41.
- Brouillette, L. (2012). Advancing the speaking and listening skills of K-2 English language learners through creative drama. *TESOL Journal*, 3(1), 138-145. Doi: <https://doi.org/10.1002/tesj.8>
- Büyüköztürk, Ş. (2015). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı* (21. Baskı). Ankara: Pegem Yayınları.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2023). *Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri* (34. baskı). Pegem Akademi Yayıncılık.
- Can, B., & Cantürk Günhan, B. (2009). Yaratıcı Drama Yöntemini Kullanmaya Yönelik Özyeterlik Ölçeği. *Education Sciences*, 4(1), 34-43.
- Comrey, A. L., & Lee, H. B. (1992). *A first course in factor analysis*. (2th Edition), New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates, Publishers, Hillsdale.
- Cüceloğlu, D. (2012). *İnsan ve davranış psikolojinin temel kavramları*. Remzi Kitabevi.
- Çöme, A. (2011). *Okul yöneticilerinin eğitimde yaratıcı drama faaliyetlerine ilişkin tutumları* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Yeditepe Üniversitesi.

- Demir, S. (2016). *Akademisyenlerin mesleki motivasyonu ve iş tatmini arasındaki ilişki* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Yüzüncü Yıl Üniversitesi.
- Demir, K., & Akpınar, E. (2016). Mobil öğrenmeye yönelik tutum ölçeği geliştirme çalışması. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*, 6(1), 59-79. Doi: <https://doi.org/10.17943/etku.83341>
- Devellis, R. F. (2014). *Ölçek geliştirme: Kuram ve uygulamalar*. (Çev. Ed. T. Totan). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Dobson, T., & Stephenson, L. (2020). Challenging boundaries to cross: primary teachers exploring drama pedagogy for creative writing with theatre educators in the landscape of performativity. *Professional Development in Education*, 46(2), 245-255. Doi: <https://doi.org/10.1080/19415257.2018.1557240>
- Doğan, İ. (2012). *Eğitim sosyolojisi*. Nobel Akademik Yayıncılık.
- Duatepe Paksu, A., & Ubuz, B. (2007). Yaratıcı drama temelli matematik dersleri hakkında öğretmen görüşleri. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 1(3-4), 193-205.
- Dunne, R., & Wragg, T. (1997). *Effective teaching*. Routledge.
- Erdem Zengin, E. (2014). *Yöntem olarak yaratıcı dramanın ilkökul 4. sınıf sosyal bilgiler öğretim programındaki değerlere etkisi* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Niğde Üniversitesi.
- Erdoğan, T., Erdoğan, Ö., & Uzuner, F. G. (2018). Yaratıcı drama yönteminin ilkökul 4. sınıf öğrencilerinin okuma motivasyonu ve tutumlarına etkisi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 6(2), 297-313. Doi: <https://doi.org/10.16916/aded.387462>
- Erdoğan, T. & Erem, E. (Ed.). (2019). *Farklı mekanlarda drama uygulamaları*. Eğiten Kitap.
- Eroğlu, A. (2008). *Faktör analizi*. Ş. Kalaycı (Ed.). SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri. Asil Yayıncılık.
- Facione, P. A. (2011). Critical thinking: What it is and why it counts. *Insight assessment*, 1(1), 1-23.
- Freeman, G. D., Sullivan, K. & Fulton, C. R. (2003). Effects of creative drama on self-concept, social skills, and problem behavior. *The Journal of Educational Research*, 96(3), 131-138.
- Gülbahar, B., & Saylan, M. (2019, 25-27 Haziran). *Yaratıcı drama yönteminin etkilerine ilişkin Türkçe öğretmenlerinin tutumlarının incelenmesi* [Sözlü Bildiri]. Eğitim Bilimleri ve Sosyal Bilimler Sempozyumu.
- Güler, M., & Kandemir, Ş. (2015). Öğretmenlerin drama yöntemine yönelik görüşleri ve öz yeterlik düzeyleri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 16(1), 111-130.
- Günaydın, G. (2008). *İlköğretim 6. Sınıf sosyal bilgiler öğretiminde drama yönteminin eriş ve tutum üzerindeki etkisi* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Hendrix, R., Eick, C., & Shannon, D. (2012). The integration of creative drama in an inquirybased elementary program: The effect on student attitude and conceptual learning. *Journal of Science Teacher Education*, 23(7), 823-846.
- Hovardaoğlu, S. (2000). *Davranış bilimleri için araştırma teknikleri*. Ve-Ga.
- Johnson, B., & Christensen, L. (2008). *Educational research: quantitative, qualitative, and mixed approaches*. Sage.

- Kağıtçıbaşı, Ç., & Cemalcılar, Z. (2017). *Dünden bugüne insan ve insanlar*. Evrim Yayınevi.
- Karadağ, E., Korkmaz, T., Çalışkan, N., & Yüksel, S. (2008). Drama lideri olarak öğretmen ve eğitimsel drama uygulama yeterliliği ölçeği: Geçerlik ve güvenirlik analizleri. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(2), 169-196.
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemi: Kavramlar, ilkeler, teknikler* (23. Basım). Nobel Yayın Dağıtım.
- Katrancı, M. (2013). Sınıf öğretmenlerinin yaratıcı dramaya ve Türkçe derslerinde yaratıcı drama yönteminden yararlanmaya yönelik görüşleri. *International Journal Social Science Research*, 2(2), 26-45.
- Kılıç, M. (2014). *Öğrenmenin doğası*. Yeşilyaprak, B. (Ed.), Eğitim psikolojisi içinde (ss. 165-196). Pegem Akademi.
- Korkmaz, Ö., Arıkaya, C., & Altıntaş, Y. (2019). Öğretmenlerin dijital öğretim materyali geliştirme öz-yeterlik ölçeğinin geliştirilmesi çalışması. *Turkish Journal of Primary Education* 4(2), 40-56.
- Lichty, M. (1999). *The socialization process of new college faculty in family and consumer sciences teacher education* [Unpublished doctoral dissertation]. Virginia Polytechnic Institute and State University.
- Mccaslin, N. (2005). Seeking the aesthetic in creative drama and theatre for young audiences. *The Journal of Aesthetic Education*, 39(4), 12-19.
- McNaughton, M. J. (2004). Educational in the teaching of education for sustainability. *Environmental Education Research*, 10(2), 139-155.
- Oğuz Namdar, A., Aykaç, M., & Çol, S. (2021). Sınıf öğretmenlerine yönelik drama etkinlikleriyle gerçekleştirilen değerler eğitimi uygulamalarının değerlendirilmesi. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 16(1), 65-86. Doi: 10.21612/yader.2021.004
- Okvuran, A. (2000). *Yaratıcı dramaya yönelik tutumlar* [Yayınlanmamış doktora tezi]. Ankara Üniversitesi.
- Ong, K. J., Chou, Y. C., Yang, D. Y., & Lin, C. C. (2020). Creative drama in science education: The effects on situational interest, career interest, and science-related attitudes of science majors and non-science majors. *EURASIA Journal of Mathematics, Science and Technology Education*, 16(4), 1-18. Doi: <https://doi.org/10.29333/ejmste/115296>
- Osmond, C. R. (2007). *Drama education and the body: I am therefore I think*. In L. Bresler (Ed.). International handbook of research in arts education, 1109–1118. Springer.
- Otrar, M., & Çöme, A. (2013). Okul yöneticilerinin eğitimde yaratıcı drama etkinliklerine ilişkin tutumları için bir ölçek geliştirme çalışması. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 8(15), 71-94.
- Özdemir, B. (2022). *Özel okulda çalışan 1-4. sınıf İngilizce öğretmenlerinin yaratıcı drama kullanımına karşı tutumları* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Başkent Üniversitesi.
- Özgür İşyar, Ö. (2017). *Sınıf öğretmenlerinin eğitimde drama kullanımına ilişkin yeterlilik algıları ve drama kavramına yönelik metaforları ile görüşlerinin incelenmesi* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Mersin Üniversitesi.
- Perloff, R. M. (1993). *The dynamics of persuasion: Communication and attitudes in the 21st century*. Routledge.
- Philbin, M., & Myers, J. S. (1991). Classroom drama: Discourse as a mode of inquiry in elementary school social studies. *The Social Studies*, 82(5), 179-182.
- Russell, D. W. (2002). In search of underlying dimensions: the use (and abuse) of factor analysis. *Personality and Social Psychology Bulletin*, (28) 1629–1646.

- San, İ. (1996). Yaratıcılığı geliştiren bir yöntem ve yaratıcı bireyi yetiştirme bir disiplin: eğitsel yaratıcı drama. *Yeni Türkiye Dergisi*, (7), 148-160.
- San, İ. (2018). *Eğitimde yaratıcı drama ve müze*. Yeni İnsan Yayınevi.
- Scherer, R. F., Wiebe F. A., Luther, D. C., & Adams J. S. (1988). Dimensionality of coping: Factor stability using the ways of coping questionnaire. *Psychological Reports*, 62(3), 763-770.
- Szecsı, T. (2012). *Teaching strategies: Creative drama in preschool curriculum: Teaching strategies implemented in Hungary*. Childhood Education: Routledge.
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2007). *Using multivariate statistics*. (5. ed.). Boston: Allyn and Bacon.
- Taormina, R. J. (1994). The organizational socialization inventory. *International Journal of Selection and Assessment*, 2(3), 133-145.
- Tavşancıl, E. (2002). *Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi* (ss. 20-151). Nobel Yayıncılık.
- Taylor, P. (2022). *Drama sınıfı eylem yansıtma dönüştürme* (Çev. Ed. İhsan, M.). Pegem Akademi.
- Tıgılı, S., & Genç Yiğit, G. (2022). *Uygulamalı yaratıcı drama atölyeleri*. Eğiten Kitap.
- Ulubey, Ö., & Toraman, Ç. (2015). Yaratıcı drama yönteminin akademik başarıya etkisi: Bir meta-analiz çalışması. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(32), 195-220.
- Uslu, E. M. (2022). *Sosyal beşerî eğitiminde drama çalışmalarının rolü*. A. Oğuz & Y. Ulutürk Sakarya (Ed.). Sosyal bilimlerde yeni araştırmalar-VI içinde (s. 137-155). Berikan Kitabevi.
- Uyungül Yılmaz, Ö., & Kaf, Ö. (2019). The effects of creative drama method on students' altitude towards social studies with respect to learning styles. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 48(2), 1340-1366. Doi: 10.14812/cufej.595810
- Uzgören, S. (2013). *Eğitimde drama uygulamaları okul öncesi ve ilköğretimde*. Nobel Yayıncılık.
- Ünal, M. (2021). *Etkili öğretim yöntem ve teknikleri*. H. Ünsal (Ed.). Öğretim ilke ve yöntemleri içinde (s. 227-313). Nobel Akademi yayıncılık.
- Üstündağ, T. (2020). *Yaratıcı drama öğretmenin günlüğü* (15. baskı). Pegem Akademi.
- Woodson, S. E. (1999). (Re)Conceiving 'Creative Drama': an exploration and expansion of American metaphorical paradigms. *Research in Drama Education*, 4(2), 201-214.
- Van Maanen, J., & Schein, E. H. (1979). Toward a theory of organizational socialization. *Research in Organizational Behaviour*, (1), 209-264.
- Vural, R. A., & Kutlu, O. (2004). Eleştirel düşünme: ölçme araçlarının incelenmesi ve bir güvenirlik çalışması. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13(2), 189-199.
- Yassa, N. A. (1999). High school involvement in creative drama. *Research in Drama Education*, 4(1), 37-49.
- Yeşilyurt, E. (2020). Öğretmenin pusulası: Genel öğretim ilkeleri. *EKEV Akademi Dergisi*, 24(83), 263-288.

Yıldırım, İ. N. (2008). *İlköğretim birinci kademe sınıf öğretmenlerinin yaratıcı drama yöntemine ilişkin yeterlilik ve uygulama düzeylerinin belirlenmesi* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Fırat Üniversitesi.

Zengin, E., & Ulaş, H. (2021). Drama ile eğitimin dördüncü sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersine yönelik motivasyonlarına ve tutumlarına etkisinin incelenmesi. *Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi: Teori ve Uygulama*, 12(24), 353-376.

Extended Abstract

Purpose

Creative drama is among the methods used in primary education. It is stated that the inclusion of games in the education processes of creative drama enables learning by doing and living. Although creative drama and drama have many common points, they are usually confused with one another. Considering these education methods, it is important that teachers who are in the position of practitioners or leaders know the similarities and differences between these two methods so that application is performed correctly and desired results can be obtained.

When creative drama is thought of as a method currently used in educational environments, it becomes important to identify students' attitudes toward creative drama. The concept of attitude is explained as a tendency to display a reaction that is culturally acquired, can be learned through experience, continues for a certain time, can lead to negative or positive behaviors, and helps individuals understand their environment. It is also defined as a learned general evaluation of the individual, place, or event that affects thoughts and actions. In general, it can be defined as the whole of organized beliefs and emotions against individuals, objects, or events.

In the literature, there are scale development studies for creative drama. When these studies are examined, it is seen that they have mostly been conducted to measure certain characteristics of primary school administrators, classroom teachers, Turkish teachers, and undergraduate students regarding creative drama. No scale study aiming at measuring the attitudes of primary school students toward creative drama was encountered. The researchers of this study believe that a scale to be developed to determine the attitudes of primary school students toward creative drama will contribute to the literature in this regard. Accordingly, the study aimed to develop a creative drama attitude scale for primary school students.

Results

After some items were removed from the scale, there were 21 items left, and it was seen that these 21 items were grouped under four factors. The values obtained for the 21-item scale were KMO=0.862, Bartlett test $\chi^2=1441,949$; SD=210 ($p=0,000$). 21 items included in the final form of the scale were subjected to the Varimax vertical rotation technique, and the values were found to range between 0.438 and 0.762. It was determined that the items and factors of the scale represented 45.07% of the total variance. After the distribution of the items to the factors, four factors emerged, and these factors were named. In line with the item pool created by considering the features of creative drama, the distribution of the items to the factors in the final form of the scale was consistent. In this context, there were 7 items under the first factor named "Socialization, 5 items under the factor of "Critical Thinking", 5 items under the factor of "Motivation, and 4 items under the factor of "Benefit".

T-test results for the scale items ranged between 4.865 and 11.759. In terms of the factors, t-test results were found to range from 13.365 to 19.816. T value for the total scale was calculated as 30.941. These results obtained show that each difference is significant ($p < 0.001$). According to Pearson's r test results, the relationship between the items and the factor they gathered under varied between .614 and .707, the relationship between the items and the second factor they gathered under ranged between .645 and .728, the relationship between the items and the third factor they gathered under varied between .511 and .742, and the relationship between the items and the fourth factor they gathered under ranged between .528 and .729. The relationship of each item on the scale with the factor it belonged to was found to be statistically significant ($p < 0.001$). Regarding the final form of the scale, the split-half correlation was determined as .596, the Spearman-Brown reliability coefficient as .747, the Guttman Split-Half value as .744, and Cronbach's alpha reliability coefficient as .849. It was observed that as a result of the test-retest method, the correlation coefficients of the factors of the scale were between 0.398 and 0.517, and the relationship between the factors was positive and statistically significant.

Discussion and Conclusion

In the study, a 5-point Likert-type scale consisting of 21 items under four factors was developed. Before the application, the face validity and content validity of the scale were determined, and the validity of the scale was examined by performing an exploratory factor analysis and identifying item discrimination features. When the factor loads of the items included under the factors, their factor eigenvalues, and variance values explained by the factors were analyzed, it can be claimed that the developed scale had construct validity. Item-total correlations were calculated to determine the measurement level of the features of the factors of the scale, and the values obtained provided significant evidence for the purpose of measuring the features of the factors intended to be measured. To determine the discriminant power of the items, t values of the difference between the groups that make up the top and bottom 27% were examined, and it was determined that each item on the scale and the total scale had high discriminant power. To determine the internal consistency of the scale, split-half reliability, the Spearman-Brown formula, the Guttman Split-Half, and Cronbach's Alpha reliability coefficient were calculated, and the values obtained showed that the measurements made by the scale were reliable. The test was applied again four weeks later to the group to which the scale was applied before within the scope of the test-retest method to determine the ability of the scale to make consistent measurements, and the results obtained showed that the factors making up the scale could make consistent measurement with their time invariance aspect.

Regarding the factors that make up the scale, there are studies in the literature demonstrating that creative drama ensures the socialization of students. There are also studies emphasizing that creative drama contributes to the development of critical thinking skills of students. As creative drama by its nature is enjoyable, is based on improvisation, and contains game activities, it attracts the attention of students and motivates them. Many benefits of creative drama are stated such as helping students develop a positive attitude, being based on life, addressing multiple senses of students, and contributing to academic success. In conclusion, it can be stated that the scale developed in this study is a reliable and valid scale that can be applied to determine the attitudes of primary school students toward creative drama.

EK

İLKOKUL ÖĞRENCİLERİNE YÖNELİK YARATICI DRAMA TUTUM ÖLÇEĞİ (İYDT)

Sıra	Madde	Hiç uygun değil.	Uygun değil.	Kararsız kaldım.	Uygun.	Tamamen uygun.
1	Yaratıcı drama, öğrenme isteğimi artırıyor.					
2	Yaratıcı drama, dersleri öğrenmemi kolaylaştırıyor.					
3	Yaratıcı drama sayesinde, öğrendiğim bilgileri kolay hatırlıyorum.					
4	Yaratıcı drama sayesinde eğlenerek öğreniyorum.					
5	Yaratıcı drama, dersleri daha fazla sevmemi sağlıyor.					
6	Her dersin yaratıcı dramayla işlenmesini isterim.					
7	Yaratıcı drama, okulu sevmemi sağlıyor.					
8	Yaratıcı drama sayesinde, arkadaşlarımla güzel vakit geçiriyorum.					
9	Yaratıcı drama sayesinde, arkadaşlarımızla düşüncelerimizi tartışabiliyoruz.					
10	Yaratıcı drama sayesinde, arkadaş grubuma uyum sağlayabiliyorum.					
11	Yaratıcı drama çalışmaları sırasında zorlanmıyorum.					
12	Yaratıcı drama sayesinde liderlik yapabiliyorum.					
13	Yaratıcı drama sayesinde düşüncelerimi rahat söyleyebiliyorum.					
14	Yaratıcı drama sayesinde, öğrendiğim bilgileri başka konularda kullanabiliyorum.					
15	Yaratıcı drama arkadaşlarıma olan saygımı artırıyor.					
16	Yaratıcı drama sayesinde insanlara hoşgörülü yaklaşabiliyorum.					
17	Yaratıcı drama sayesinde araştırma yapma isteğim artıyor.					
18	Yaratıcı drama sayesinde sorunlara daha kolay çözüm üretebiliyorum.					
19	Yaratıcı drama çalışmalarıyla kendimi daha iyi tanıdığımı düşünüyorum.					
20	Yaratıcı drama çalışmalarıyla başkalarının olaylara bakış açılarını daha net görüyorum.					
21	Yaratıcı drama çalışmalarıyla çevremdeki insanların ve arkadaşlarımdan duygularını daha iyi anlıyorum.					

*Ölçekten atılan maddelerden sonra maddelerin sıralaması bozulmadan yeniden numaralandırılmıştır.

Faktör isimleri ve faktörlerde yer alan maddeler aşağıda yer almaktadır.

F1 (Sosyalleşme)	: 8, 9, 10, 13,15,16,19	F2 (Eleştirel Düşünme)	: 14, 17, 18, 20, 21
F3 (Motivasyon)	: 1, 2, 4, 5, 7	F4 (Fayda)	: 3, 6, 11, 12